

FOLKFÖRSÖRJNINGSMINISTERIET

Cirkulär N:o 98

Helsingfors,

den 15 maj 1940.

Endast folkförsörjningsnämndernas medlemmar till kännedom.

Till folkförsörjningsnämnderna.

I landet förefintlig samt från utlandet inkommande och under innevarande år i landet producerad tröskad eller otröskad råg, vete, korn, havre och blandsäd, samt ris, bovete och hirs liksom ock av dem direkt eller indirekt förarbetade produkter förklaras i och för allmän reglementering av förbrukningen beslagtagna från och med den 19 maj tillsvidare. Enär genomförandet av reglementeringen av spannmålsprodukternas konsumtion kommer att förorsaka folkförsörjningsnämnderna mångahanda uppgifter, är det nödvändigt att redan nu klarlägga, på vilket sätt folkförsörjningsministeriet planerat genomförandet av beslaget på och reglementeringen av spannmålsprodukterna.

Tiden från beslaget till reglementeringen.

Ehuru spannmålen och spannmålsprodukterna förklaras beslagtagna redan från och med den 19 maj, vidtager försäljningen av dem med iakttagande av reglementeringsbestämmelserna först på morgonen den 27 maj. Under tiden mellan dessa dagar är ett förbud mot försäljning av spannmål och spannmålsprodukter i kraft, på det att förberedelser för en allmän inventering överallt må kunna träffas och för att folkförsörjningsnämnderna i ro må kunna utföra de förarbeten, vilka reglementeringens ikraftträdande förutsätter vara utförda. Från försäljningsförbudet äro likväl följande avvikelser tillåtna intill aftonen den 26 maj:

1) bagerierna få fritt leverera och brödbutikerna fritt försälja färskt bröd för det oundgängliga behovet;

2) i hemhushållen få till familjens uppehälle konsumeras reglementeringsenliga dagsransoner och i härbärgerings- och förplägningsrörelser får bröd på vanligt sätt fritt serveras och likaså av spannmålsprodukter tillredda maträtter;

3) såvida vårsådden ännu är utförd, får utsädesspannmål sås på åkrarna med iakttagande av de bestämmelser, som här nedan anföras om användningen av utsädesspannmål;

4) till djurfoder får användas havre, korn eller blandsäd, likväl endast så, att spannmål utfodras åt djuren i samma förhållande som det kan ske efter den 26 maj med iakttagande av reglementeringsbestämmelserna; samt

5) i övriga nödvändiga fall kan folkförsörjningsnämnd utfärda en provisorisk inköpsanvisning för anskaffning av spannmål eller spannmålsprodukter, varvid nämnden såsom riktlinje bör följa, att dylika anvisningar kunna utgivas blott i de fall, då ett upprätthållande av förbudet skulle förorsaka svåra störingar i livets normala gång.

Inventeringen av spannmål och spannmålsprodukter.

Lageranmälningsblanketterna. För att klarhet må kunna vinnas därom, huru mycket spannmål och spannmålsprodukter finnas i landet, skola de inventeras innan reglementeringen av deras förbrukning vidtager. Inventeringen utföres så, att ägarna av spannmål eller spannmålsprodukter till folkförsörjningsmyndigheterna inlämna en skriftlig anmälan av de mängder spannmål och spannmålsprodukter de innehava. För detta ändamål ha till folkförsörjningsnämnderna redan sänts lageranmälningsblanketter. Dessa äro av trenne slag. I avseende på dem bör iakttagas:

1) att lantbrukare och övriga enskilda matlag, vilka ur sitt förråd måste reservera utsädesspannmål eller foder för boskapen, göra sina lageranmälningar på blanketten N:o J 34;

2) att övriga enskilda matlag göra sina lageranmälningar på blanketten N:o J 31; samt

3) att parti- och minutförsäljningsaffärerna, restaurangerna, bagerierna, sjukhusen, internaten, fängelserna och övriga därmed jämförbara inrättningar göra sina lageranmälningar på blanketten N:o J 36.

Dessa lageranmälningar skola inlämnas till den Orts folkförsörjningsnämnd, inom vars område matlag eller affärs eller inrättnings centralorgan, som gjort anmälan, befinna sig, oberoende därav, i vilken kommun den spannmål är lagrad, som de innehava.

Utdelningen av inventeringsblanketterna. På det att innehavarna av spannmål och spannmålsprodukter på den fastställda dagen må kunna uppgöra sina lageranmälningar, böra folkförsörjningsnämnderna draga försorg därom, att lageranmälningssblanketterna omedelbart efter den 19 maj bliva utdelade till de anmälningsspliktiga. Om blanketterna icke annars kunna utdelas, bör för allmänheten tillkännagivas, var desamma stå att erhålla. På samma gång böra de anmälningsspliktiga uppmanas att i tid afhämta blanketterna, enär deras ifyllande är arbetsdrygt, och emedan det även i övrigt är bra att på förhand göra sig förtrogen med desamma. Folkförsörjningsnämnden bör därför ofördröjligen besluta var och huru inventeringsblanketterna utdelas.

Lantbrukarmatlagens lageranmälningar. Vid uppgörandet av lageranmälningarna för lantbrukarmatlag böra matlagens huvudmän iakttaga följande anvisningar:

1) På blanketten bör främst antecknas hela den mängd spannmål och spannmålsprodukter, som lantbrukaren innehar den 26 maj. Vid uppgivandet av det totala förrådet får man sålunda icke borträkna de spannmålsmängder, som lantbrukaren i enlighet med reglementeringsbestämmelserna ämnar reservera för det egna matlagets uppehälle, till utsäde eller djurfoder. Bortlämnas få ej heller sådana spannmålsprodukter som mjöl, gryn, bröd, makaroni osv., vilka matlaget anskaffat för sin mathushållning.

2) Av de spannmålsprodukter, som lantbrukaren innehar, får för matlagets uppehälle reserveras 54 kg för envar till matlaget hörande person. Av denna orsak bör på inventeringsblanketten antecknas namnen på alla de till matlaget hörande personer, för vilkas uppehälle man önskar reservera spannmålsprodukter, samt en beräkning göras över den spannmålsmängd, som lantbrukaren av egna förråd kan reservera för sitt matlags uppehälle. Om 54 kg spannmålsprodukter kunna reserveras per person, bör denna

spannmålsmängd förslå ända till den 29 september 1940. Såsom nedan kommer att omnämnas, räknas evakuerad befolkning icke till lantbrukarens matlag, och för densamma får spannmål icke reserveras.

Ifall lantbrukaren icke i sitt förråd har tillräckligt spannmålsprodukter för sitt matlags uppehälle, råg och vete, skall han till föda för sitt matlag reservera omalet korn och havre. Härav får till föda reserveras den dubbla kvantiteten. Såframt odlare icke själv önskar det, är han icke tvungen att för sitt matlags uppehälle reservera mera havre än 10 kg per person.

För det fall att man till något lantbrukarmatlag under den tid reglementeringen är i kraft i butikerna skulle önska inköpa sådana spannmålsprodukter, vilka icke framställas i det egna hushållet, såsom t.ex. risgryn och makaroni, kan man förfara så, att matlagets huvudman anhåller om brödkort för en av matlagets medlemmar. Om han önskar inslå detta förfaringssätt, bör därom göras anteckning på inventeringsblanketten. Vid detta förfarande får för den persons uppehälle för vilken kort ansökes, icke reserveras spannmålsprodukter ur det förråd matlaget innehar.

3) För sytningstagarnas och statkarlarnas samt till deras matlag hörande personers uppehälle får spannmål icke reserveras, utan den del av förrådet, som möjligen sparats för deras räkning, bör uppgivas såsom lantbrukarens förråd. På grund av med statkarlar och sytningstagare träffade avtal om naturaförmåner få sålunda under reglementeringstiden spannmål och spannmålsprodukter icke annorlunda överlåtas än på sätt som i det följande närmare beskrives på tal om överlåtelse av lantbrukarnas spannmål.

4) För den insädd, som lantbrukare ämnar utföra mellan den 26 maj och den 29 september, får i enlighet med folkförsörjningsministeriets beslut utsäde reserveras på följande sätt: råg 175 kg, höstvete 175 kg, vårvete 250 kg, korn 200 kg, havre 200 kg och blandsäd 200 kg per besädd åkerhektar. På sin lageranmälningssblankett bör lantbrukaren göra en uträkning därav, huru mycket han ur sitt eget förråd kan reservera för sig till utsädesspannmål. Samtidigt bör han uppgiva, huru stor åkerareal han ämnar beså.

5) Ytterligare få av de spannmålsprodukter lantbrukaren innehar till foder för de djur, som lantbrukaren har att utfodra, reserveras följande mängder korn, havre eller blandsäd per djur; för hästar 100 kg, för över två år gamla

nötkreatur 40 kg, för över en månad gamla svin 75 kg samt för över 6 månader gammalt fjäderfä 5 kg per djur. Andra spannmålsslag än korn, havre eller blandsäd få icke undantagas till foder, och även korn blott i den mån tillräckligt havre eller blandsäd icke finnes. På inventeringsblanketten bör med ledning av förestående mängder på härför reserverad plats uppgöras en beräkning därav, huru mycket spannmål lantbrukaren av sitt eget förråd kan undan- taga till djurfoder.

6) Kli och av spannmål beredda drycker förklaras icke beslagtagna, och de behöva sålunda icke förtecknas på inventeringsblanketten.

7) Inom lantbrukarmatlagens grupp finnas naturligtvis även många sådana matlag, vilka icke, sedan av det förråd de innehava från beslag frivigits den till utsäde och foder gående spannmålmängden, för eget uppehälle innehava den mängd spannmålsprodukter, som erfordras ända till den 29 september. Dylika matlag böra erhålla brödkort, vilka motsvara den felande mängden, på sätt, som nedan närmare klarlägges i samband med redogörelsen för utdelningen av brödkort.

Inventeringen av förråden hos övriga enskilda matlag. Även övriga enskilda matlag böra för folkförsörjningsnämnden uppgiva, huru mycket spannmål och spannmålsprodukter de innehava. De skola anmäla sina förråd på blanketten N:o J 31, på vars andra sida plats finnes för uppgörande av lageranmälan. Matlagets huvudman bör i sin lageranmälan anteckna all i matlagets värjo befintlig spannmål, mjöl, gryn, bröd, makaroni och övriga spannmålsprodukter. Om matlaget innehar havre eller omalet korn, och därav reserveras för matlagets eget uppehälle, få desamma till denna del upptagas i beräkningen till sin halva vikt. Ifall ansökan om brödkort för matlagets räkning inlämnas före den 26 maj, för vilken dag förråden skola uppgivas, får matlagets huvudman från förrådet på anmälningsdagen avdraga den mängd spannmålsprodukter, som hans matlag intill den 26 maj med iakttagande av reglementeringsbestämmelserna behöver för sitt uppehälle. I detta fall bör han likväl som en ökning av förrådet observera den mängd av färskt bröd, som han möjligen kommer att inköpa före den 27 maj.

Om matlaget innehar mera spannmålsprodukter än detsamma enligt reglementeringsbestämmelserna är berättigat att konsumera före den 29 september, förblir överskottet under beslag, och matlaget är förpliktat att avstå detsamma

för den allmänna förbrukningen om så bestämmes.

Inventeringen av affärernas och andra inrättningars lager. Affärerna och inrättningarna skola för folkförsörjningsnämnden på blankett N:o J 36 anmäla mängden av de spannmålsprodukter, som de innehava den 26 maj. Även dessa skola anmäla alla mängder spannmål, mjöl, gryn, bröd, makaroni, malt och övriga spannmålsprodukter, som de innehava.

Affär, som har lager i flere butiker, restauranger eller lagerrum antingen på en eller på flere kommuners område, bör för centralortens folkförsörjningsnämnd anmäla alla sina dylika förråd såsom ett lager. Bageriernas lager skola dock anmälas skilt för sig.

De lageranmälningar, som skola göras till folkförsörjningsministeriet. Statens spannmålsförråd, handelskvarnarna, bryggerierna, mälterierna samt makaroni- och kexfabriker skola anmäla sitt lager den 26 maj direkt till folkförsörjningsministeriet, varför någon anmälan icke göres till folkförsörjningsnämnderna över de lager företagen ifråga innehava.

Matlagen.

De brödkort, som äro nödvändiga vid reglementeringen av handeln med och förbrukningen av spannmålsprodukter, komma att utdelas matlagsvis, liksom även sockerkorten distribuerades. Därför är huvudmannen för varje matlag skyldig att uppgiva de till matlaget hörande personernas namn och lämna nödiga personuppgifter om dem. Dessa uppgifter skola lämnas på samma blankett som även lagren uppgivas. För gemensamma matlag, såsom sjukhus, fängelser och övriga dylika lämnas dessa uppgifter på blanketten N:o J 31.

Såsom hörande till ett matlag anmälas alla de, som bo tillsammans och hava samma mathushåll. I detta avseende bör följande beaktas:

1) Om hos någon familj bo andra personer, som äro i dess kost, än de egna familjemedlemmarna, bör familjens huvudman anmäla dem som tillhörande hans eget matlag, och de få icke skilt för sig ansöka om brödkort. Så anmäles exempelvis en skolelev, som vid kortens utdelning, låt vara blott tillfälligtvis, vistas hos främmande och där erhåller sin kost, såsom medlem i det matlag, hos vilket han bor, och hans anhöriga få icke ansöka om brödkort för honom. På samma sätt förfäres i andra liknande fall. Så får icke person i krigstjänst räknas till nå-

got enskilt matlag, och för honom får brödkort icke ansökas.

2) Till ett lantbrukarmatlag anses alla höra, som äro i gårdens kost. Statkarlarna och sytningstagarna utgöra envar ett eget matlag. I fråga om dem, som äro borta hemifrån bör även i lantbrukarfamiljer iakttagas, vad i föregående avsnitt sagts om dylika personer.

3) Internerna i sjukhus, vilohem, internat, fängelser, arbets- och uppfostringsanstalter och andra dylika inrättningar bilda ett gemensamt matlag. Inrättningens direktör eller föreståndare är skyldig anmäla alla personer i densamma såsom ett gemensamt matlag samt att för dem ansöka om och till dem utdela brödkort. De få icke på annan väg anskaffa brödkort.

4) Personer, vilka ensamma hava eget hushåll, utgöra ett eget matlag.

5) Evakuerade familjer och enskilda personer utgöra egna matlag, även om de skulle bo och intaga sin föda tillsammans med något annat matlag.

Brödkorten.

Folkförsörjningsministeriet har till alla kommuner utsänt ett tillräckligt antal brödkort. Av dessa finnas fem slag, nämligen A, B, C, D och E-kort.

A-kort skola givas alla till erhållande av kort berättigade barn, vilka icke före innevarande års ingång ha fyllt 7 år, oberoende av om barnets föräldrar utföra lätt eller tungt arbete. Detta kort erhålla sålunda de barn, vilka äro födda år 1933 eller senare. *A-kortet* berättigar till en 225 gr stor daglig ranson spannmålsprodukter.

B-kort givas alla till erhållande av kort berättigade personer, som före innevarande år fyllt 7 år och vilka utföra lättare arbete.

Till ledning må nämnas, att till gruppen „personer i lättare arbete” anses höra följande persongrupper: alla kvinnor, oberoende av deras arbetes beskaffenhet, intellektuella arbetare, utövare av fria yrken, skolungdom och studerande, handelsbiträden, arbetsledare och förmän, pensionstagare, hantverkare, såframt om dem icke annorlunda bestämts, arbetare i textil-, beklädnads- och skrädderibranscherna, arbetare i närings- och njutningsmedelsindustrin samt med dessa jämförbara. *B-kortet* berättigar till en 300 gr stor daglig ranson spannmålsprodukter.

C-kort givas endast manliga personer i tungt arbete. Till denna grupp anses höra: arbetare,

som utför tyngre trä-, sten- och metallarbete än föregående grupp, i allmänhet utarbetare samt personer, vilka i betydlig utsträckning äro beroende av vägkost. *C-kortet* berättigar till en 450 gr stor daglig ranson spannmålsprodukter.

D-kortet är ett tilläggsbrödkort, som utdelas till kvinnor och män, som utföra särskilt tungt arbete. Dessa arbetare komma således att få två kort; kvinnorna ett kort för person i lättare arbete (*B-kort*) och tilläggsbrödkort (*D-kort*) samt männen ett kort för person i tungt arbete (*C-kort*) och tilläggsbrödkort (*D-kort*). Som arbetare i särskilt tungt arbete anses följande till erhållande av brödkort berättigade fackarbetare: kvinnor, som utföra utarbete eller därmed jämförbart arbete, tvätterskor, massörer och massöser, stenhuggare och -borrhare, sten- och malm-brytare, eldare, men icke sådana som sköta oljeeldning, lantbruksarbetare, vilka icke tillhöra självförsörjande matlag, skogs- och flottningsarbetare, arbetare i järnbruk, gjuterier och valsverk samt byggnadsarbetare. Tilläggsbrödkortet berättigar till en 150 gr stor daglig tilläggsranson.

E-kortet har tillkommit för dem, vilka huvudsakligen intaga sina måltider på restaurang. I restaurang erhållas mot korten av spannmålsprodukter tillredda maträtter, men mot dem kunna spannmålsprodukter även inköpas i butikerna, varvid de berättiga till en 300 gr stor daglig ranson spannmålsprodukter.

Brödkortens avstämpling.

Så snart brödkortsblanketterna anlänt, skola de förses med folkförsörjningsnämndens stämpel, varje kort skilt för sig, på det att de vore färdiga att utdelas, då distributionen av brödkorten vidtager.

Brödkortens utdelningsplatser.

På det att utdelningen av brödkort måtte löpa snabbt, bör folkförsörjningsnämnden på förhand fastställa utdelningsplatserna och därom underätta allmänheten. Utdelningsplatser måste finnas i tillräckligt antal. Likaså bör tillräckligt stor personal anskaffas för utdelningens genomförande. Det bör ihågkommas, att utdelningen av brödkorten i allmänhet kommer att ske långsammare än distributionen av sockerkorten för siggick. Detta av den orsak, att vid utdelningen av brödkorten utdelaren har att sköta om många saker. Han bör först och främst med ledning

av de på blanketten antecknade personernas ålder och yrke avgöra, hurudant brödkort envar sökande skall erhålla. Därefter bör han se efter på blanketten, huru mycket spannmålsprodukter det uppgivits att matlaget innehar och på grund därav utföra en räkneoperation, som utvisar, huru många kuponger skola avskiljas från de matlagets tillkommande brödkorten. Därpå bör han verkställa denna avskiljning, innan han överlämnar brödkorten till sökanden. I avseende på de lantbrukarmatlag, vilka skola erhålla brödkort, bör han dessutom kontrollera alla de beräkningar, som på inventeringsblanketten gjorts beträffande den spannmål, som skall gå fri från beslag, och räkna ut, huru länge den för det egna uppehållet undantagna spannmålen förslår för matlaget och huru många kuponger sålunda skola avskiljas från de matlagets tillkommande brödkorten. Dessa uppgifter förutsätta omdömsförmåga och noggrannhet hos utföraren särskilt på grund av kupongernas olika värden, och enär faran för misstag är stor.

Brödkortens utdelning.

Utdelningen av korten kan enligt nämndens prövning påbörjas omedelbart efter den 19 maj, men senast måste densamma vidtaga den 24 maj.

Såsom redan framgått, börjar utdelningen av brödkorten därmed, att huvudmännen för lantbrukarmatlagen av folkförsörjningsnämnden erhålla blanketten N:o J 34 och övriga såväl enskilda som gemensamma matlags huvudmän blanketten N:o J 31. I städerna och även anorstädes, där gårdsböcker föras, torde avhämtningen av blanketterna lämpligast tillgå så, att gårdsägaren, disponenten eller gårdskarlen hos folkförsörjningsnämnden avhämtar lika många sådana som i gården finnas matlag och sedan utdelar ett exemplar till varje matlag. Huvudmännen för matlagen skola ifylla dessa blanketter. Sedan detta skett och på blanketten även antecknats en förhandskvittering av emottagna brödkort, kunna brödkorten mot denna blankett avhämtas hos folkförsörjningsnämnden. I städer och köpingar, där gårdsböcker föras, är det lämpligast att förfara så, att t. ex. gårdens disponent avhämtar korten för alla i gården boende matlag. Han bör då till först insamla de av matlagen ifyllda och kvitterade matlagsblanketterna och infinna sig med dem och gårdsboken hos folkförsörjningsnämnden. Hos denna skola blanketterna jämföras med gårdsboken, varvid konstateras, om i gårdsboken finnas in-

förda de personer, för vilka brödkort ansökas. Då detta gjorts, bör på nämndens vägnar en motsvarande mängd köpkort givas sökanden. För undvikande av misstag böra härvid ettvar matlags brödkort läggas i skilt kuvert, så att de icke blandas med andra, och på kuvertet skall namnet på matlagets huvudman antecknas. På sådana orter, där gårdsböcker icke föras, kan varje matlags huvudman själv avhämta brödkorten mot den av honom kvitterade blanketten. Han kan även, om det på grund av lång väg eller av någon annan orsak är önskligt, överlämna sin blankett till någon betrodd person och bedja denna avhämta hans brödkort. För gemensamma matlags räkning kan t. ex. föreståndaren för en inrättning avhämta för det gemensamma matlagets medlemmar nödvändigt antal brödkort mot kvitterad blankett.

Vid utdelningen av korten förorsakar särskilt behandlingen av lantbrukarmatlagens anmälningsblanketter dröjsmål, enär därvid många räkningar måste utföras. Av denna orsak har det bestämts, att brödkort utdelas till de lantbrukarmatlag, vars egna förråd räcka för matlagets uppehälle åtminstone till början av juli, först då deras egna förråd med iakttagande av reglementeringsbestämmelserna helt förbrukats. Härigenom kan utdelningsarbetet fördelas på en längre tid. Sina förråd böra dessa matlag dock anmäla under maj månad. Då ett dylikt matlags lageranmälan avlämnas, bör åt inlämnaren meddelas, när de matlagen tillkommande brödkorten kunna avhämtas hos folkförsörjningsnämnden.

Då brödkorten utgivas, böra från dem avskiljas de kuponger, som motsvara den tid, för vilken de spannmålsprodukter matlaget innehar förslå. Därpå huru man bör förfara i avseende på de kort, som givas åt ett sådant lantbrukarmatlag, vars egna förråd icke förslå för matlagets uppehälle ända till den 29 september, må följande exempel givas:

Vi förutsätta, att till ett sådant lantbrukarmatlag höra 4 personer: man, hustru och 2 barn under 7 år och att matlaget innehar så mycket spannmålsprodukter, att sedan från desamma avskiljts utsädesspannmålen och fodret, för det egna uppehållet återstår blott 100 kg. Matlagets medlemmar få av den för det egna uppehållet reserverade spannmålen i medeltal förbruka 3 kg per person och vecka, enär detsamma har rätt att för det egna uppehållet till den 29 september eller för en tid av 18 veckor för varje person reservera 54 kg. Det nu i fråga varande

matlaget får av sitt förråd således förbruka 12 kg i veckan. Dess förråd skall sålunda förslå för det egna uppehållet under $8\frac{1}{3}$ vecka ($100 : 12 = 8\frac{1}{3}$). Då de brödkort, vilka skola givas matlaget till bristens täckande, gälla 18 veckor, böra från dem således avskiljas de kuponger, vilka motsvara en tid av $8\frac{1}{3}$ vecka. I enlighet med de för utdelningen av korten utfärdade bestämmelserna bör det nu i fråga varande matlaget erhålla 2 kort för barn (A-kort), ett kort för person i lättare arbete (B-kort) och ett kort för person i tungt arbete (C-kort), varförutom, om såväl hustrun som mannen utföra lantbruksarbete, vardera böra erhålla tilläggsbrödkort (D-kort). Från alla dessa kort böra för det första kupongerna för fyra utdelningsperioder avskiljas, vilka tillsammans utgöra 8 veckor, således alla de kuponger, som äro nummerade 1, 2, 3 och 4, samt dessutom av följande utdelningsperiods kuponger, vilka bära N:o 5, från varje köpkort en hel kupong, som motsvarar 2 dagar eller $\frac{1}{3}$ vecka.

Det bör således observeras, att i dylika fall till först alltid skall uträknas, huru länge hela matlaget kan leva på det förråd av spannmål och spannmålsprodukter det innehar, varefter åt alla medlemmar i matlaget givas sådana brödkort, vartill de äro berättigade och från vilka avskiljts de kuponger, som motsvara den tid, för vilken förråden förslå.

I fråga om övriga enskilda matlag inslås ett sådant förfarande, att man räknar ut, huru många kuponger de av matlaget innehavda spannmålsprodukterna motsvara. Om matlagets medlemmar äro berättigade till en dagsranson av t. ex. 300 gr, divideras förrådets viktmängd med 600 gr, enär på korten för ett dylikt matlag en två dagars kupong motsvarar 600 gr. Om matlagets medlemmar äro berättigade till 450 gr:s dagsranson, divideras förrådets kilomängd på motsvarande sätt med 900 gr. Kvoten utgör antalet av de kuponger, vilka skola avskiljas. I dessa fall är det således att draga försorg därom, att viktmängden på de kuponger, vilka skola avskiljas, motsvarar kilomängden av matlagets förråd.

För mindre mängder spannmålsprodukter än de, som motsvara en helkupong, behöva kuponger icke avskiljas.

Då kuponger avskiljas, är det bäst att förfara så, att de lösgöras i kortets längdriktning, således för olika utdelningsperioder, och i icke i tvärriktningen, en utdelningsperiod i sänder, enär kortets innehavare då har möjlighet att

redan den första utdelningsperioden inköpa t. ex. färskt bröd. Denna möjlighet har han däremot icke, om han genast skulle mista exempelvis alla kuponger för den första utdelningsperioden. På samma sätt är det skäl att till sist avskilja restaurangkupongerna från kortet.

I avseende på sjukhus, fängelser och övriga därmed jämförbara inrättningar förfäres så, att åt alla i inrättningen befintliga personer utgives fullt brödkort. Det av inrättningen anmälda lagrets mängd antecknas på ett lagerkonto, som skall öppnas för inrättningen.

I inrättningen skola från där boende personers brödkort kuponger avskiljas i den mån som personerna vistas där, och kupongerna skola efter utgången av varje utdelningsperiod återställas till folkförsörjningsnämnden.

Om någon, som erhållit brödkort, senare övergår till tyngre arbete än det han utförde vid ansöknings om brödkort, har han rättighet att få sitt kort utbytt mot ett nytt, som berättigar till en större dagsranson. I omvänt fall åter, om någon övergår till lättare arbete än det han utförde, då han ansökte kort, är kortets innehavare skyldig att utbyta sitt kort hos folkförsörjningsnämnden till ett kort, som berättigar till en mindre dagsranson.

För avliden person skola de anhöriga och i fråga om person, som går i militärtjänst och erhåller förplägning av försvarsväsendet, skall han själv draga försorg därom, att dem tidigare möjligen tilldelade köpkort återställas till folkförsörjningsnämnden.

Restaurangkorten. Medan de övriga brödkorten förslå för 9 utdelningsperioder om 2 veckor eller till den 29 september, räcka restaurangkorten blott 2 utdelningsperioder om två veckor eller till den 23 juni. Innehavare av restaurangkort bör sålunda erhålla ett nytt kort redan efter förloppet av 4 veckor. Personer i antingen lättare, tungt eller särskilt tungt arbete kunna utbyta sitt vanliga brödkort mot restaurangkort. Om en person i särskilt tungt arbete önskar få restaurangkort i stället för ett vanligt brödkort, erhåller han i detta fall icke tilläggsbrödkort, utan han måste nöja sig med de mängder spannmålsprodukter, som han i restaurang eller butik erhåller mot sitt restaurangkort.

Om den, som ansöker om restaurangkort, innehar förråd av spannmålsprodukter, skall även från hans kort motsvarande antal kuponger avskiljas, varvid sex stjänor på kortet motsvara 300 gr.

Då innehavare av restaurangkort efter utgången av två utdelningsperioder kommer för att avhämta ett nytt kort, behöver han för att erhålla ett sådant endast inlämna det föregående kortets talong till folkförsörjningsnämnden. Med stöd av det föregående kortets talong kan han anhänga om nytt kort även av annan folkförsörjningsnämnd än den, av vilken han erhölet det första kortet. Nytt kort får likväl icke givas, om sökanden icke till folkförsörjningsnämnden inlämnar kortets talong.

På B- och C-kortens talong skall, då kortets emottagare erhåller tilläggsbrödkort, antingen med bläck eller stämpel invid folkförsörjningsnämndens stämpel tydligt anbringas bokstaven D. Så bör förfaras, emedan B- och C-kort senare kunna utbytas mot restaurangkort. Då utbytet sker, bör man i folkförsörjningsnämnden vara på det klara med, huruvida sökande av restaurangkort förutom B- eller C-kort dessutom ännu har tilläggsbrödkort, så att även detta kan avfordras honom, innan restaurangkort utgives åt honom. Den anbragta bokstaven D visar detta, och av innehavare av på detta sätt betecknat kort skall även tilläggsbrödkortet avfordras, ifall han hos folkförsörjningsnämnden önskar utbyta sitt brödkort mot restaurangkort.

På talongen till brödkort, som möjligtvis utgivas åt utlänningar, vilka tillfälligtvis vistas i landet, skall ordet „Utlänning” („Ulkomaalaiselle”) antecknas. Talongen för ett sådant kort, på vilket detta ord finnes, utbytes icke alls av folkförsörjningsnämnden mot nytt kort, utan innehavaren av dylikt kort skall sedan alla kuponger på hans kort blivit använda på nytt inlämna ansökan om brödkort till folkförsörjningsnämnden. Härvid bör han även redogöra för ändamålet med sitt uppehåll samt uppgiva, huru länge han ämnar stanna i landet. Då kort utgives åt utlänning bör meddelas, att kortets talong jämte därpå kvarvarande kuponger före avresan från landet skola återställas till folkförsörjningsnämnden.

I militärtjänst varande personers brödkort. Med försvarsväsendet har överenskommits, att i fråga om i militärtjänst varande män vid utdelningen av brödkorten förfaras på följande sätt:

1) Alla de, som icke äro i arméns kost, ansöka om och erhålla brödkort på vanligt sätt.

2) De, som äro i arméns kost och befrias före den 1 juni, erhålla rätt att på vanligt sätt hos folkförsörjningsnämnden på boningsorten för sig ansöka om brödkort, sedan de anlönt till sin boningsort. De skola likväl härvid för folkför-

sörjningsnämnden uppvisa sitt militärpass, vari anteckning gjorts, när de blivit befriade. Av detta förfarande följer, att då matlagens huvudmän ansöka om brödkort, såsom medlemmar i något matlag icke får upptagas person, som under tiden för brödkortens utdelning ännu tillhör armén, med undantag naturligtvis av de i punkt 1) nämnda fallen.

3) De personer, vilka befrias ur armén den 1 juni eller därefter, erhålla vid avresan från truppavdelningarna ett militärbrödkort („soatilaskortti”). När de anlönt till sin boningsort, kunna de hos folkförsörjningsnämnden utbyta detta militärbrödkort mot ett sådant brödkort, som de äro berättigade att erhålla, om de uppvisa sitt militärpass med anteckning därom, att passets innehavare befriats den 1 juni eller senare. Från dem tilldelat brödkort avskiljes då det antal kuponger, som motsvara den tid, som förflutit från reglementeringens början till dagen för kortets utgivande eller till och med flere, om de följande dagarnas kuponger redan blivit avskiljda från militärkortet. Om person, som befriats från krigstjänst den 1 juni eller därefter, icke uppvisar sitt militärpass, vari anteckning finnes om befrielsen, och icke överläter sitt militärbrödkort, kan honom icke tilldelas vanligt brödkort.

4) De militärer, vilka efter den 26 maj erhålla kortare permission, få vid avresan från truppavdelningen militärbrödkort, som de kunna begagna under permissionstiden. Då de återvända till truppavdelningen, frantages dem militärbrödkortet.

5) Personer, vilka kvarstanna i militärtjänst och äro i arméns kost, erhålla icke brödkort.

Vartill brödkorten berättiga.

Enskilda personer kunna mot brödkortet för sitt uppehälle inköpa spannmålsprodukter antingen i butiker, restauranger eller av lantbrukare. Säljaren bör därvid alltid från köparens brödkort avskilja de kuponger, vilka svara mot den sålda mängden, varvid bör beaktas:

1) att en hel A-kupong motsvarar en tvådagars ranson för barn, eller 450 gr;

2) att en hel B-kupong motsvarar en tvådagars ranson för person i lättare arbete, eller 600 gr;

3) att en hel C-kupong motsvarar en tvådagars ranson för person i tungt arbete, eller 900 gr;

4) att en hel D-kupong motsvarar en tvådagars tilläggsranson, eller 300 gr;

5) att vid E-kupongerna tvenne stjärnor motsvara en restaurangmåltid, i samband med vilken serveras av spannmålsprodukter tillredd mat: bröd, välling, gröt o. s. v.; i måltiden kan, men behöver icke ingå flere av spannmålsprodukter tillredda maträtter; i varje händelse skall för måltid, i vilken spannmålsprodukter ingå, alltid från kortet avskiljas tvenne stjärnor; en stjärna avskiljes för en portion kaffebröd, även om mängderna spannmålsprodukter kunna variera rätt så mycket i maträtterna; från restaurangens sida skall en reglementering dock eftersträvas såtillvida, att vid måltid, som innehåller ingredienser av spannmålsprodukter deras vikt i medeltal utgör 100 gr och vid kaffebrödsportion 50 gr;

6) att det, som i det föregående sagts om E-kupongerna, även gäller de restaurangkuponger, vilka finnas på B och C-korten;

7) att mot såväl B, C som E-kortens restaurangkuponger spannmålsprodukter även kunna inköpas i butikerna, varvid sex stjärnor på B eller E-kortet tillsammans motsvara ransonen för en dag, eller 300 gr och samma antal stjärnor på C-kortet 450 gr; i butikerna motsvarar E-kortet sålunda B-kortet;

8) att spannmålsprodukter kunna inköpas blott mot de kuponger, som äro giltiga under den för tillfället löpande utdelningsperioden;

9) att vid försäljningen av spannmålsprodukter erhålles mot en kupong av alla andra spannmålsprodukter den mängd densamma representerar förutom färskt bröd, varav erhålles en tredjedel mera; mot en A-kupong erhålles sålunda 600 gr färskt bröd, mot en B-kupong 800 gr, mot en C-kupong 1,200 gr och mot en D-kupong 400 gr.

Handeln med spannmål och spannmålsprodukter.

Lantbrukare. De lantbrukare, vilka innehava beslag underkastad spannmål, äro skyldiga att överlåta densamma för den allmänna konsumtionen, antingen i den fria handeln eller på grund av överlåtelseförståndigande, utfärdad av folkförsörjningsministeriet. De hava flere möjligheter att överlåta sin spannmål för den allmänna konsumtionen. De kunna först och främst sälja därav mot brödkortskuponger. Denna utväg kunna de begagna sig av särskilt vid överlåtelsen av spannmål till sytningstagare

och statkarlar, för vilka de på annat sätt icke få reservera spannmål, som ingår i deras avtal. Då spannmål överlåtes till sytningstagare eller statkarlar kunna lantbrukarna t. ex. förfara så, att avtalet om naturaförmåner helt och hållet ryggas och ersättes i penningar, varvid sytningstagarna och statkarlarna mot penningvederlag var som helst få köpa den spannmål de behöva, eller ock så, att lantbrukaren mot avtalet om naturaförmåner till sytningstagarna och statkarlarna överlåter den spannmålsmängd, som dessa kunna erhålla mot sina brödkort, och endast ersätter resten av avtalet om naturaförmåner i penningar.

Vid överlåtelsen av spannmål mot köpkortets kuponger till personer, som åtnjuta avlöning in natura, eller till andra bör lantbrukaren alltid från köparens brödkort avskilja den mängd kuponger, som svarar mot den överlåtna spannmålskvantiteten, och förvara desamma omsorgsfullt. Han får således icke mot brödkorten giva mera spannmål än de avskiljda kupongerna förutsätta.

Lantbrukare kan sälja beslag underkastad spannmål jämväl mot av folkförsörjningsnämnderna utställda inköpsanvisningar. Som köpare kan uppträda vilken som helst sådan affär, inrättning eller privatperson, som erhållit inköpsanvisning för anskaffning av spannmål. Efter försäljningen av spannmål mot inköpsanvisningar bör lantbrukaren omsorgsfullt bevara de inköpsanvisningar han sålunda emottagit.

Ytterligare kan lantbrukaren sälja beslag underkastad spannmål till statens spannmålsförråd och av folkförsörjningsministeriet godkända handelsvarnar mot inköpskvitton, försedda med folkförsörjningsministeriets stämpel. Dessa inrättningar hava nämligen rättighet att fritt inköpa spannmål, men desamma eller deras befullmäktigade ombud böra till den lantbrukare, som säljer spannmålen, giva ett inköpskvitto, på vilket folkförsörjningsministeriets stämpel finnes. Även de sålunda erhållna inköpskvittona bör lantbrukaren förvara.

För lantbrukare, som innehar beslag underkastad spannmål, skall hos folkförsörjningsnämnden öppnas ett lagerkonto. På dettas debetsida skall antecknas den beslagtagna spannmålsmängd, som lantbrukaren på dagen för beslaget innehar. Skillnad behöver icke göras på olika slag av spannmål, utan på kontot antecknas den sammanlagda kilomängden av alla spannmålsslag. På kontots kreditsida skall efter utgången av varje utdelningsperiod antecknas

den kilomängd, som tillsammans representeras av de kuponger, inköpsanvisningar och inköpskvitton vederbörande lantbrukare returnerat. Lantbrukaren bör nämligen efter utgången av varje utdelningsperiod till folkförsörjningsnämnden återsända de kuponger, inköpsanvisningar och inköpskvitton, mot vilka han överlätit spannmål eller spannmålsprodukter.

Statens spannmålsförråd och av folkförsörjningsministeriet godkända handelskvarnar få, såsom av det föregående även framgått, fritt, utan inköpsanvisningar köpa spannmål av lantbrukarna. De kunna köpa densamma antingen direkt eller genom förmedling av befullmäktigade ombud. Deras och ombudsmännens inköpsfullmakt utgöres av en inköpskvittobok, som innehåller med folkförsörjningsministeriets stämpel försedda inköpskvitton. För varje spannmålsmängd, som för dessa inrättningars räkning inköpes, skall säljaren av köparen erhålla ett dylikt inköpskvitto. I folkförsörjningsministeriet föres bok över statens spannmålsförråds och de av folkförsörjningsministeriet godkända handelskvarnarnas lager. Varje för deras räkning inköpt spannmålsmängd överföres på deras konto, så snart spannmålen köpts.

Partiaffärer kunna köpa spannmålsprodukter av statens spannmålsförråd och handelskvarnarna utan inköpsanvisningar, men statens spannmålsförråd och handelskvarnarna skola anmäla sina leveranser för folkförsörjningsnämnden i den kommun, där den partiaffär befinner sig, som erhållit spannmålen, på det att dessa mängder må kunna antecknas på vederbörande partiaffärs lagerkonto. Åt partiaffärerna kunna inköpsanvisningar även utskrivas för anskaffning av spannmål eller spannmålsprodukter från annat håll än dessa inrättningar. Likväl få de sälja spannmålsprodukter endast mot inköpsanvisningar. I kontrollbokföringen rörande partiaffärerna antecknas på lagerkontots debetsida leveranserna från statens spannmålsförråd och handelskvarnarna samt de mängder, vilka anskaffats mot inköpsanvisningar. På kreditsidan antecknas de efter utgången av varje utdelningsperiod redovisade inköpsanvisningarna.

Minutförsäljningsaffärer, med undantag av brödbutiker, om vilka senare talas, få köpa spannmålsprodukter endast vid uppvisande av inköpsanvisning, med undantag av de partier, vilka genom partiaffärs förmedling anlänt direkt från statens spannmålsförråd eller handelskvarn och vilka de erhålla med stöd av dessa inrättningars leveransanmälningar.

Folkförsörjningsnämnden bör åt minuthandelsaffärerna utfärda inköpsanvisningar för anskaffning av spannmålsprodukter för en försäljningstid, som nämnden prövar lämplig. Minutförsäljningsaffärerna få sälja spannmålsprodukter blott mot kuponger och inköpsanvisningar. Under utdelningsperioden beviljade inköpsanvisningar och efter utdelningsperiodens utgång återställda kuponger och inköpsanvisningar skola införas på vederbörande minutförsäljningsaffärs lagerkonto, beviljade inköpsanvisningar på debet- och returnerade kuponger och inköpsanvisningar på kreditsidan.

Bagerier få blott mot inköpsanvisningar köpa spannmålsprodukter för framställningen av bröd. Folkförsörjningsnämnderna skola åt dem utfärda inköpsanvisningar med beaktande av deras produktionsmängd och av att deras lager icke bliva onödigt stora. Det bröd bageriet producerat får detsamma sända till brödbutiker, restauranger och inrättningar utan att av dessa fordra inköpsanvisningar, men bagerierna böra för folkförsörjningsnämnden uppgiva leveranserna under envar utdelningsperiod, det färska brödets bruttovikt och vikten av hårt bröd skilt för sig. I kontrollbokföringen antecknas på bageriets konto mängderna på de beviljade inköpsanvisningarna på debetsidan. På kontots kreditsida införas den totala kilomängden av de leveranser bageriet uppgivit, varvid det färska brödets vikt omräknas till vikten på hårt bröd sålunda, att från det färska brödets vikt avdrages en fjärdel, och blott återstoden antecknas på kontot. Så införas t. ex. av expedierade 200 kg färskt bröd på kontots kreditsida blott 150 kg.

I folkförsörjningsnämnden antecknas med ledning av bageriets leveransförteckningar sändningarna på vederbörande butiks, restaurangs eller inrättnings konto. Om någon av dessa brödemottagares kontrollkonto föres i en annan kommun, skola de mängder dessa erhållit av bageriet uppgivas för folkförsörjningsnämnden i vederbörande kommun för att där antecknas på brödemottagarens konto. Vid förändret av bageriets eget lagerkonto skola likväl även de till annan kommun levererade mängderna på bageriets konto antecknas såsom lagerminskning. Bageriet skall därför anmäla även de till brödemottagare i annan kommun sända brödmängderna för folkförsörjningsnämnden på hemorten. Detta kunna de lämpligast göra genom att taga avskrifter av de till annan kommun gående leve-

ransuppgifterna och att bifoga dem till leveransuppgiften för den egna kommunen.

Brödbutiker erhålla hos bagerierna beställt bröd utan inköpsanvisningar på grund av bageriernas leveransuppgifter. Butikerna få sälja bröd enbart mot köpkortskuponger eller inköpsanvisningar. Vid försäljningen av färskt bröd skola de städse åt köparen giva en tredjedel större kilomängd än vad kupongernas eller inköpsanvisningarnas kvantitet förutsätter. På deras lagerkontos debetsida antecknas de ur bageriernas leveransuppgifter tagna, till brödbutikerna sända brödmängderna med avdrag dessförrinnan av en fjärdedel av det färska brödets vikt. Om i butiken även säljas spannmålsprodukter, vilka anskaffats mot inköpsanvisningar, skola även kilomängden på inköpsanvisningarna antecknas på debetsidan av kontrollkontot. På brödbutikernas lagerkontos kreditsida antecknas de efter utgången av varje utdelningsperiod returnerade kupongerna och inköpsanvisningarna.

Restauranger och inrättningar, såsom sjukhus, fängelser, internat och övriga dylika kunna inköpa spannmålsprodukter endast mot inköpsanvisningar med undantag för bröd, som inköpts direkt av bageri, och vilket de erhålla enligt bageriets leveransuppgifter. På debetsidan av deras lagerkonto antecknas den sammanlagda vikt mängden av dem beviljade inköpsanvisningar och bageriernas brödsändningar. Från det av bagerierna levererade färska brödets vikt skall även i dessa fall avdragas en fjärdedel, innan brödets vikt införes på debetsidan av deras konto. På kreditsidan av här ifrågavarande inrättningars kontrollkonto antecknas de efter utgången av varje utdelningsperiod returnerade kupongerna. Alla dessa inrättningar äro nämligen skyldiga att redovisa brödkortskuponger för alla de spannmålsprodukter, som de konsumerat.

För i yrkesutövning nödiga spannmålsprodukter, såsom t. ex. för målarnas klistermjöl, skola folkförsörjningsnämnderna giva inköpsanvisningar. Vid utgivande av dylika bör likväl storleken av de mängder, som skola beviljas, noga uppskattas. Kontrollkonton behöva icke föras för dessa mängder spannmålsprodukter.

Åt sytningstagare och statkarlar, i vilkas avlöning naturaförmåner ingå, har i utdelningssystemet inrymts den förmånen, att de kunna, om de så önska, köpa erforderlig spannmål eller spannmålsprodukter i mängder, vilka motsvara förbrukningen under fyra utdelningsperioder, eller 8 veckor, medan åter övriga personer, vilka

inköpa spannmålsprodukter mot köpkort, få spannmålsprodukter i mängder, som högst motsvara förbrukningen under en utdelningsperiod, eller två veckor. Denna förmån har inrymts åt sytningstagare och statkarlar av den orsak, att de äro vana att i regeln erhålla sin stat en gång i månaden. Såframt sytningstagare och statkarlar önska begagna sig av denna förmån, böra de hos folkförsörjningsnämnden utbyta kupongerna för fyra utdelningsperioder mot en inköpsanvisning, varvid denna bör utskrivas för en mängd, som motsvarar de avskiljda kupongerna. Om inköpsanvisningen härvid utskrives för anskaffning av omalet korn eller havre, kan av dessa produkter erhållas en två gånger så stor vikt mängd som de avskiljda kupongerna berättiga till.

För inköp av *utsädespannmål och foder* kunna folkförsörjningsnämnderna bevilja inköpsanvisningar åt de matlag, vilka hava brist på utsädes- och foderspannmål, likväl högst för den mängd, som i lageranmälningsblanketten beräknats utgöra bristen på utsädes- och foderspannmål.

Bryggerier, mälterier, kex- och makaronifabriker och andra därmed jämförbara produktionsinrättningar skola ansöka om inköpsanvisningar hos folkförsörjningsministeriet. Utan inköpsanvisningar kunna spannmålsprodukter icke säljas till dem.

Ersättningsgrunderna för spannmål och spannmålsprodukter.

I statsrådets beslut angående reglementering av förbrukningen av spannmål och spannmålsprodukter har folkförsörjningsministeriet fått i uppdrag att fastställa de allmänna ersättningsgrunder, vilka skola följas, då köpare och säljare av spannmål icke enas om den överlätna spannmålens pris och ersättnings storlek skall bestämmas av folkförsörjningsnämnden. Av denna orsak uppmanar folkförsörjningsministeriet folkförsörjningsnämnderna, då de skola avgöra uppkommen tvist om priset på överlätna spannmål, att tillsvidare iakttaga följande anvisningar:

Om spannmålsodlaren i fria handeln överläter spannmål eller spannmålsprodukter mot kuponger på köpkort, inköpsanvisning eller inköpskvitto överenskomma säljare och köpare om priset. Säljare skall dock följa av folkförsörjningsministeriet meddelade föreskrifter om spannmålens och spannmålsprodukternas prissättning.

Maximiprisen för spannmål och spannmålsprodukter fastställer folkförsörjningsministeriet fritt i vagn på avsändningsstation på av handelskvarnarna antagna köpvillkor. Med stöd av detta grundpris skall folkförsörjningsnämnden bestämma det slutliga ersättningspriset med beaktande av transportkostnaderna till stationen och av kvaliteten möjligen betingat prisavdrag. Om spannmålen överlåtes för lokal förbrukning, fastställs priset fritt på emottagningsplatsen. Om överlåtelseförståndigande gäller spannmålsprodukter, fastställer folkförsörjningsnämnden överlåtelsepriset med beaktande av de grunder för fastställandet av ersättning som folkförsörjningsministeriet senare meddelar.

Kvarnarna.

Kvarnarna få förmåla spannmål endast på grund av förmalningstillstånd. Den, som önskar förmåla spannmål, bör således dessförinnan av folkförsörjningsnämnden erhålla förmalningstillstånd. På detta sätt måste förfaras på det att man må kunna övervaka, att sådan spannmål, som icke anmälts för beslagtagning, icke förmålas i kvarnarna. Då ansökan om förmalningstillstånd ingives, bör folkförsörjningsnämnden därför fastställa, huruvida sökanden tidigare anmält den spannmålsmängd, för vilken förmalningstillstånd sökes, antingen att användas för den egna familjens uppehälle eller ock för beslagtagning.

Förmalningstillstånd erfordras dock icke i följande fall:

- 1) för den förmalning av egen spannmål till avsalu, som sker i av folkförsörjningsministeriet godkända handelskvarnar;
- 2) för förmalning i odlarens egen kvarn av spannmål, som är avsedd till föda för hans matlag och därför fri från beslag; och
- 3) för krossandet av från beslag fritt eller mot inköpsanvisning överlåtet korn, havre eller blandsäd för husdjurens utfodring.

Kvarnen skall föra förmalningsbok enligt av folkförsörjningsministeriet godkänt formulär samt efter utgången av varje utdelningsperiod insända emottagna förmalningstillstånd jämte förmalningsboken till folkförsörjningsnämnden. I folkförsörjningsnämnden skola ur förmalningstillstånden antecknas alla i dem omnämnda förmalningsförluster på vederbörande förmalares konto såsom lagerminskning.

Av praktiska skäl förfares så, att åt varje kvarn tvenne förmalningsböcker utgivas, av

vilka den ena är hos folkförsörjningsnämnden för granskning, då den andra användes i kvarnen. Efter utgången av utdelningsperioden sker utbyte av desamma.

Förmalning av skrätt rågmjöl är förbjuden.

Inköpsanvisningarna.

Inköpsanvisningarna för anskaffning av spannmål och spannmålsprodukter skola utskrivas på samma blanketter som använts för utfärdandet av inköpsanvisningar för socker och kaffe. I inköpsanvisning skall alltid omnämnas, vilken spannmål eller spannmålsprodukter densamma gäller; likaså bör på densamma antecknas ändamålet, för vilket spannmål eller spannmålsprodukter äro avsedda att inköpas.

De kontrollkonton, vilka skola föras i folkförsörjningsnämnderna.

På grund av det ovan anförda skall folkförsörjningsnämnden öppna kontrollkonto för följande personer och inrättningar inom kommunens område:

- 1) för varje lantbrukare, statkarl, sytnings-tagare och enskilt matlag, som innehar beslag underkastade spannmålsprodukter,
- 2) för varje partiaffär, som förmedlar spannmålsprodukter,
- 3) för varje minutaffär, som säljer spannmålsprodukter, för restaurang, kafé och brödbutik,
- 4) för varje bageri,
- 5) för varje sjukhus, fängelse, internat eller annan därmed jämförbar inrättning, samt
- 6) för varje annan enskild person, affär eller inrättning, som för försäljning eller servering anskaffar spannmålsprodukter.

I övrigt bör med avseende på lagerkontrollbokföringen följande iakttagas:

- 1) Då kontona uppläggas, bör på debetsidan av varje konto såsom första post införas det lager av spannmål och spannmålsprodukter, som vid inventeringen anmäldes stanna under beslag. Därefter fortsättes bokföringen på vanligt sätt sålunda, att lagerökningarna antecknas på kontots debetsida, och efter utgången av varje utdelningsperiod införas de avdrag, vilka framgå av de till folkförsörjningsnämnden inlämnade inköpskvitto-, inköpsanvisnings- och kupongredovisningarna, på kontots creditsida.

2) På lagerkontona antecknas endast den sammanlagda vikten av olika slag av spannmål och spannmålsprodukter, och de olika spannmålsslagen behöva sålunda icke särskiljas.

3) Om en medlem i ett sådant matlag, som innehar för det egna uppehållet reserverade spannmålsprodukter, dör, inträder i militärtjänst och erhåller förplägning av armén, avreser från landet, eller av en eller annan orsak utträder ur matlaget och ansöker om brödkort för sig, blir den mängd spannmålsprodukter, som ännu kvarstår för dylik person, beslagtagen och antecknas såsom ökning av lagret på vederbörande matlags lagerkonto, ifall matlaget är helt och hållet självförsörjande, eller i annat fall förlänges i enlighet med reglementeringsbestämmelserna de övriga medlemmarnas i matlaget självförsörjning i motsvarande mån, genom att från de till matlaget utgivna brödkorten ett motsvarande antal kuponger avskiljas. På samma sätt lägges under beslag den del av reserverad utsädes- och foderspannmål, som icke på grund av minskning av den för insädd avsedda åkerarealen eller av det antal djur, vilket skall utfodras, behöves för det avsedda ändamålet. I omvänt fall åter, då ett barn födes i familjen eller den odlade åkerarealen eller antalet av djur, som skola utfodras, ökas, kan på ansökan den erforderliga spannmålsmängden frigivas från belag ur det spannmålsförråd matlaget innehar.

4) För den returnering av inköpskvitton, inköpsanvisningar och kuponger, som skall ske efter utgången av varje utdelningsperiod, levereras icke från statens sida påsar såsom fallet var i fråga om redovisningarna av socker- och kaffekuponger, utan envar redovisare äger själv anskaffa nödiga omslag. I avseende på deras yttre bör fordras, att de äro hela och snygga samt att på omslaget alltid följande uppgifter tydligt antecknats:

a) den utdelningsperiod, för vilken de redovisade inköpskvittona, inköpsanvisningarna och kupongerna äro;

b) den redovisande affärens, inrättningens eller enskilda personens namn och adress; samt

c) skilt för sig mängden på de redovisade inköpskvittona, inköpsanvisningarna och kupongerna; vikten för de olika slagen av spannmålsprodukter behöva icke särskiljas.

5) Då någon affär eller enskild person äger flere än en butik, restaurang eller kafé, som säljer eller serverar spannmålsprodukter, be-

trakts dessa såsom en försäljningsplats, oberoende även därav, att de befinna sig på flere än en kommuns område, och för dem öppnas ett gemensamt lagerkonto. Förfarandet är sålunda ett annat än beträffande socker och kaffe, då lagren skulle anmälas kommunsvi. Endast bagerierna behandlas i lagerbokföringen ettvart såsom ett självständigt lager. Affär eller enskild person, som innehar flere butiker, restauranger och kaféer på flere än en kommuns område, är skyldig att efter utgången av utdelningsperioden för dem lämna blott en gemensam redovisning till folkförsörjningsnämnden på hemorten.

Brådskanie uppgifter.

Sedan alla inventeringsblanketter returnerats till folkförsörjningsnämnden och utdelningen av brödkorten till största delen verkställt, böra i folkförsörjningsnämnden följande uppgifter omedelbart tagas under behandling:

1) Uträknas, a) antalet självförsörjande matlag inom kommunens område och huru många personer höra till dem, b) antalet övriga enskilda matlag inom kommunens område samt huru många personer höra till dem, samt c) antalet gemensamma matlag inom kommunens område och huru många personer höra till dem.

2) Uträknas huru många brödkort utdelades inom kommunens område, varje slag av kort skilt för sig.

3) Uträknas huru mycket beslag underkastade spannmålsprodukter inom kommunens område kvarblev hos lantbrukarna, varje spannmålsslag skilt för sig (sammandrag av blanketterna J 34).

4) Uträknas huru mycket beslag underkastade spannmålsprodukter stannade kvar hos andra enskilda och gemensamma matlag, såsom sjukhus, internat, fängelser m. fl. dylika, varje spannmålsslag skilt för sig (sammandrag av blanketterna J 31).

5) Uträknas, huru mycket beslag underkastad spannmål och spannmålsprodukter inom kommunens område fanns hos partiaffärerna, förmedlarna, minutförsäljningsaffärerna, restaurangerna och bagerierna samt därmed jämförbara, varje slag av spannmål och spannmålsprodukter skilt för sig (sammandrag av blanketterna J 36).

6) Dessa uppgifter antecknas på blanketten N:o J 43.

7) Nyssnämnda blankett bör ifylld ofördröjligen insändas till folkförsörjningsministeriet.

Av allt det ovensagda framgår, att reglementeringen av handeln med och förbrukningen av spannmålsprodukter kommer att vara en arbets-

dryg och mycken omsorg fordrande uppgift. För densamma måste därför goda förberedelser träffas, och god försorg dragas om den fortlöpande skötseln därav. I alla oklara fall bör anhållan om förhållningsregler riktas till folkförsörjningsministeriets distributionsavdelning.

Minister **Väinö Tanner.**

Avdelningschef *Onni Toivonen.*

3) att parti- och minutförsäljningsaffärerna, restaurangerna, bagerierna, sjukhusen, internaten, fängelserna och övriga därmed jämförbara inrättningar göra sina lageranmälningar på blanketten N:o J 36.

Dessa lageranmälningar skola inlämnas till den ords folkförsörjningsnämnd, inom vars område matlag eller affärs eller inrättnings centralorgan, som gjort anmälan, befinna sig, oberoende därav, i vilken kommun den spannmål är lagrad, som de innehåva.

Utdelningen av inventeringsblanketterna. På det att innehavarna av spannmål och spannmålsprodukter på den fastställda dagen må kunna uppgöra sina lageranmälningar, för folkförsörjningsnämnderna draga försvar därtill, att lageranmälningssblanketterna omedelbart efter den 19 maj bliva utdelade till de ansvariga pliktiga. Om blanketterna inte annars kunna utdelas, bör för sändningen till länsstyrelsen i dessa samman stå att erbjuda i samma mån som de anmälningspliktiga uppmanas att i tid hämta blanketterna, enär deras ifyllande är nödvändigt, och emedan det även i öfrigt är för att på förhand göra sig förtrogen med dess innehåll. Folkförsörjningsnämnden bör därför ofördrögligen besluta var och huru inventeringsblanketterna utdelas.

Lantbrukarsallagens lagerreserver. Vid uppgörandet av lageranmälningarna för lantbrukarmatlag bör matlagets medlemmar tilltaga följande anvisningar:

1) På blanketten bör nämnas vilken och den mängd spannmål och spannmålsprodukter som lantbrukaren innehar den 26 maj. Vid uppgivandet av det totala förrådet bör man särskilt icke borträkna de spannmålsmängder, som lantbrukaren i enlighet med reglementeringsbestämmelserna ännu reservera för det egna matlagets uppehälle, till utsäde eller djurfoder. Borträmmas få ej heller sådana spannmålsprodukter som mjöl, gryn, bröd, makaroni osv., vilka matlaget anskaffat för sin matushållning.

2) Av de spannmålsprodukter som lantbrukaren innehar, får 54 matlagets uppehälle reserveras 54 kg för öfver för sällskapet hörande person. Av denna orsak bör på inventeringsblanketten antecknas namnen på alla de till matlaget hörande personer, för vilkas uppehälle man önskar reservera spannmålsprodukter, samt en beräkning göres över den spannmålsmängd, som lantbrukaren av eget förråd kan reservera för sitt matlags uppehälle. Om 54 kg spannmålsprodukter kunna reserveras per person, bör denna

spannmålsmängd förstå ända till den 29 september 1940. Såsom sedan kommer att anmännas, räknas evakuerad befolkning icke till lantbrukarens matlag, och för dessa må för spannmål icke reserveras.

Hall lantbrukaren icke i sitt förråd har tillräckligt spannmålsprodukter för sitt matlags uppehälle, råg och vete, skall han till föda för sitt matlag reservera omödet korn och havre. Härav får till föda reserveras den dubbla kvantiteten. Särskilt odlare icke själv tvekar det är han icke tvungen att för sitt matlag uppehälle reservera mera havre än 10 kg per person.

För det fall att man till något lantbrukarmatlag under den tid reglementeringen är i kraft i butikerna skulle önska inköpa sådant spannmålsprodukter, vilka icke framskaffas i det egna lantstället, såsom t.ex. risgryn och majs, må man vara förfara så, att matlagets medlemmar berätta om broderiet för en av matlagets medlemmar. Om han önskar insäta detta till förrådet, bör därom göras anmälan på den inventeringsblanketten. Vid detta förfarande bör man vara särskilt uppmärksam för vilken kort tid spannmålsreserven spannmålsprodukter kan förbrukas för matlagets uppehälle.

3) För spannmålsreserven och statkärnans samt för öfriga tillägg hörande personers spannmål och spannmålsprodukter, som reserveras, utan den för av förbrukat och öfrigen sparats för deras tillag, bör man vara såsom lantbrukarens förråd. På grund av med statkärnor och sytningstaxa skäddade avtal om naturaförbrukare få sådana spannmålsreserveringsbestämmelser spannmål och spannmålsprodukter icke anmälda överlämnas till länsstyrelsen i det följande närmare beskrivet för att de överlämnas av lantbrukarnas spannmål.

4) För de spannmål, som lantbrukare innehar afrens mellan den 26 maj och den 29 september, får i enlighet med folkförsörjningsministeriets beslut utskädd reserveras på följande sätt: råg 150 kg, korn 175 kg, vete 200 kg, majs 200 kg, havre 200 kg och blandad 200 kg per hushålls ägarföretag. På sin lageranmälan skall för lantbrukaren göras en uträkning över huru mycket han ut sitt eget förråd kan reservera för sig till utsäde-spannmål. Samtidigt bör han uppgiva, huru stor åkerareal han ännu besädd.

5) Ytterligare till de spannmålsprodukter som lantbrukaren innehar till föda för de djur, som lantbrukaren har att utfodra, reserveras följande mängder korn, havre eller blandad per djur: för hästar 100 kg, för öfver två år gamla